

Minister Klimatu i Środowiska

DOZE-VIII.050.1.2025.JP
3686272.14687855.11840815
Warszawa, 25-03-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją Pana Posła Tadeusza Tomaszewskiego w sprawie zmiany przepisów prawa dotyczących lokalizacji inwestycji typu biogazownie, nr K10INT8463, proszę przyjąć następującą odpowiedź.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska dostrzega istotną rolę oraz potencjał tkwiący w odnawialnych źródłach energii, w tym w biogazie i biometanie. Biometan jest obecnie najbardziej skalowalną formą gazu odnawialnego, a proces jego wytwarzania został zoptymalizowany w Europie na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat. Biometan może bezpośrednio zastąpić gaz ziemny, ponadto łatwo go magazynować i wdrażać w całym systemie energetycznym, wykorzystując istniejącą infrastrukturę gazową. Komisja Europejska widząc szerokie spektrum zastosowań zrównoważonego biometanu w różnych sektorach gospodarki i przemysłu postawiła przed państwami członkowskimi cel, w postaci wytworzenia 35 mld m³ biometanu do końca 2030 r.

Powyższy cel został w części także przetransponowany na poziom krajowy w postaci zapisów w aktualizacji Krajowego Planu na Rzecz Energii i Klimatu (aKPEiK), który zawiera konkretne dane liczbowe mówiące o potencjale wytwórczym biometanu, a także o możliwościach jego wykorzystania w różnych sektorach i był szeroko konsultowany. W aKPEiK wskazano, że rozwój instalacji wykorzystujących biogaz do produkcji energii elektrycznej, ciepłej lub biometanu może stanowić uzupełnienie krajowego miks energetycznego, co może wpłynąć na zmniejszenie zapotrzebowania na zewnętrzne dostawy paliw, a także pozwoli wytworzyć wartość dodaną w lokalnych społecznościach poprzez zapewnienie czystej energii wytworzonej przy wykorzystaniu lokalnych substratów, w tym odpadów.

W świetle powyższego warto wspomnieć o przedstawionej przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju analizie potencjału surowcowego do wytwarzania biometanu, w której dokonano urealnienia jego wielkości oscylującej obecnie w granicach 3,2 mld m³ biometanu rocznie. Wg NCBR głównym surowcem do produkcji biometanu są odchody zwierzęce, odpady z przetwórstwa rolno-spożywczego oraz w mniejszej części bioodpady komunalne selektywnie zbierane.

Mając na uwadze powyższe przedstawiony przez NCBiR realny (inwestycyjny) potencjał produkcji biometanu pokazuje, że pomimo potencjalnej obfitości substratów, ich geograficzne rozmieszczenie i często lokalna dostępność w niewielkich ilościach może w praktyce doprowadzić do sytuacji, w której produkcja biometanu w niektórych lokalizacjach będzie ekonomicznie nieuzasadniona, a w innych lokalizacjach pożądana. W świetle powyższego należy zaznaczyć, że w praktyce cały potencjał surowcowy Polski można wykorzystać tam gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione do wytwarzania biometanu, a w pozostałych przypadkach do wytwarzania biogazu, który można w kolejnym etapie zamienić na energię elektryczną i ciepło. Takie wykorzystanie substratów pozwoli na zoptymalizowanie udziału biogazów w miksie energetycznym oraz przyczyni się do redukcji przeciążeń w lokalnych sieciach elektroenergetycznych na obszarach wiejskich, co realnie poprawi poziom bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Wykorzystanie potencjału surowcowego, zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego oraz szacowana przez NCBiR 5% redukcja emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa to tylko niektóre pozytywne aspekty związane z inwestycjami w biometanownie. W tym miejscu należy wymienić także: stabilizację systemu energetycznego, ochronę wód, wytwarzanie bezpiecznych, zrównoważonych nawozów, a także szeroko rozumiany rozwój obszarów wiejskich.

Biogazownie rolnicze funkcjonują przede wszystkim na terenach wiejskich, gdzie często infrastruktura elektroenergetyczna jest w złym stanie technicznym (np. stare stacje transformatorowe, końcówki sieci, itp.), brak jest dostępu do sieci gazowych, a głównym źródłem ciepła są stare domowe piece węglowe. Często są to również tereny o wysokim bezrobociu strukturalnym. Regionalne Programy Operacyjne opisują tereny po byłych państwowych gospodarstwach rolnych jako charakteryzujące się niskim potencjałem wzrostowym kapitału ludzkiego i dużym obciążeniem negatywnymi zjawiskami społecznymi, tzw. „dziedziczeniem ubóstwa”, głównie z uwagi na niedoinwestowanie infrastrukturalne, niski poziom aktywności gospodarczej i inwestycyjnej, wpływającej na poziom życia. Powstawanie biogazowni na tego typu terenach poprawi przede wszystkim infrastrukturę techniczną, wpływającą na jakość życia, da impuls do tworzenia lokalnego rynku energii, np. poprzez tworzenie spółdzielni energetycznych, klastrów energii, które w zamierzeniach, dla poprawy lokalnej infrastruktury miały przejmować końcówki sieci celem budowania spójnego modelu energetycznego.

Dzięki takim rozwiązaniom okoliczni mieszkańcy zyskują dostęp do ekologicznych źródeł energii elektrycznej, ciepłej, gazowej, które znacznie polepszą ich komfort życia.

Instalacje biogazu (w tym biometanu) rozlokowane na terenach poszczególnych gmin stanowią dodatkowe źródło przychodów dla budżetów samorządów lokalnych. Największą pozycję stanowi podatek od nieruchomości zazwyczaj określany na poziomie ok. 2% wartości budowli. Do ww. przychodów należy również zaliczyć przychody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) oraz osób fizycznych (PIT). Biogazownie nie są instalacjami bezobsługowymi, w związku z czym do budżetu lokalnego samorządu wpływa również część podatków od osób fizycznych, zatrudnionych lokalnie w biogazowni, a także podatek rolny, jeżeli biogazownia wykorzystywana jest tylko i wyłącznie w ramach prowadzonej działalności rolniczej. Tworzenie tzw. lokalnych łańcuchów wartości dodanej to nie tylko aktywizacja gospodarcza wsi oraz zwiększenie zatrudnienia wśród społeczności lokalnej oraz jednostek gospodarczych branży rolniczej. To również zagadnienia związane z tzw. rozwojem sektora local-content związanymi z zapewnieniem efektywnego wykorzystania i maksymalizacji krajowych zdolności w zakresie techniki i technologii biogazowych i biometanowych oraz posiadanego w tym obszarze potencjału intelektualnego, z uwzględnieniem optymalizacji międzynarodowej współpracy.

Rozwój energetyki obywatelskiej, opartej o wspólnoty lokalne jest jednym z głównych kierunków transformacji energetycznej, a odpowiedni dobór technologii wytwarzania energii z odnawialnych źródeł, bazujący na istniejącym lokalnie potencjale OZE może zapewnić społecznościom lokalnym samowystarczalność, a na obszarach wiejskich istotnie poprawić pewność dostaw energii. Kluczowe znaczenie w tym procesie ma rozproszenie jednostek wytwórczych oraz rozmieszczenie ich blisko odbiorców, co pozwala na racjonalne i efektywne wykorzystanie istniejącego lokalnie potencjału OZE, a także wpływa na ograniczenie strat w przesyłach i dystrybucji energii elektrycznej.

Wśród najważniejszych korzyści należy wymienić wzrost bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz zmniejszenie uzależnienia od importu surowców energetycznych poprzez wykorzystanie lokalnie dostępnych zasobów biomasy możliwej do zagospodarowania w biogazowniach i biometanowniach.

Równie ważny jest wpływ rozwoju biogazowni na terenach wiejskich na zwiększenie rentowności branży rolniczej i jej innowacyjności oraz obniżenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie, poprzez prowadzenie produkcji w sposób zrównoważony z większym poszanowaniem środowiska naturalnego. Wykorzystanie ciepła z biogazowni stanowi idealną alternatywę dla ogrzewania przy wykorzystaniu paliw kopalnych. Konwersja energii z biogazu może stanowić

najskuteczniejszy sposób ograniczenia emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych w gospodarstwach domowych. Wszelakowość wykorzystania biogazu i biopaliw, oraz wysoki potencjał produkcji w Polsce mogą pozwolić na zwiększenie znaczenia tej branży w krajowej gospodarce.

Energia elektryczna wytwarzana z biogazu wspierana jest obecnie poprzez obowiązujące systemy wsparcia feed in tariff (FIT) oraz feed in premium (FIP), a także system aukcyjny. W 2023 r. zostały ustanowione również przepisy regulujące rynek wytwarzania biometanu, w tym przepisy wspierające wytwarzanie biometanu w instalacjach do 1 MW – system wsparcia feed in premium (FIP).

Procedowane obecnie rozwiązania w zakresie wsparcia aukcyjnego dla instalacji wytwarzających biometan o mocy powyżej 1 MW, stanowią rozszerzenie dotychczasowej oferty w zakresie programów pomocowych ukierunkowanych na wytwarzanie paliw gazowych.

Rząd pracuje także nad ułatwieniami dla powstawania gazociągów bezpośrednich służących do dostarczania biogazu lub biogazu rolniczego. Celem jest umożliwienie wykorzystania biogazu lub biogazu rolniczego poza miejscem wytworzenia.

Istotną rolę w rozwoju rynku biogazu i biometanu pełnią dostępne programy pomocowe dofinansowujące budowę takich instalacji np. Program priorytetowy „Energia dla wsi”, czy Program „Rozwój kogeneracji w oparciu o biogaz komunalny”. Kolejne programy są w przygotowaniu, tj. Program „Wysokosprawna kogeneracja z biogazu wytwarzanego z biomasy, w tym z odpadów komunalnych” oraz Program „Poprawa bezpieczeństwa energetycznego poprzez wykorzystanie biometanu” – budżet projektowanych programów wynosi po 1 mld zł.

Z uwagi na okoliczność, że proces inwestycyjny budowy biogazowni/biometanowni jest procesem czasochłonnym, efekty ustanowionych przepisów oraz udzielonego wsparcia finansowego będą widoczne w najbliższych kilku latach. System instalacji biogazowych, ze względu na ich specyfikę pracy, może stanowić jeden z kluczowych elementów bilansowania sieci energetycznych i gazowych, w szczególności w aspekcie zwiększającej się roli instalacji fotowoltaicznych i wiatrowych w krajowym systemie elektroenergetycznym oraz rosnącego zapotrzebowania na energię po stronie odbiorców.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska podejmowało i nadal podejmuje działania w celu zwiększenia udziału energii z OZE w miksie energetycznym, w tym energii pochodzącej z biogazu. Biogaz jest stabilnym źródłem energii, a ta cecha jest pożądana w obecnej sytuacji znaczącego wzrostu udziału energii pochodzącej z wiatru i słońca. Podejmowane przez resort klimatu działania mają zachęcić przedsiębiorców do inwestowania w instalacje wytwarzające biogaz lub biometan.

Patrząc na przywołane powyżej liczby Polska ma bardzo dobre warunki do rozwoju rynku biogazu i biometanu. Niemniej jednak, to czy Polska stanie się liderem w tej branży w dużej mierze zależy od przedsiębiorców i ich decyzji biznesowych.

Odnosząc się do kwestii lokalizacji inwestycji w postaci biogazowni, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest świadome niskiego poziomu akceptacji lokalnych społeczności dla inwestycji w biogazownie. Taki stan rzeczy wymaga odpowiedniej edukacji zarówno po stronie administracji rządowej jak i samych inwestorów. Często brak akceptacji lokalnej społeczności jest wynikiem braku wiedzy na temat tego jak funkcjonują biogazownie – stąd obawa przed wybuchem instalacji, odorem, gryzoniami, wzmożonym ruchem. Z tym wyzwaniem mierzy się nie tylko Polska ale wiele państw w Europie. Wzrost świadomości społecznej i edukacja na temat korzyści z wytwarzania biogazu oraz obalenie niepoehlebnych mitów na temat biogazowni mogą przyczynić się do pokonania jednej z głównych barier, które ogranicza rozwój tego sektora, tj. braku akceptacji społecznej.

Powstawanie instalacji biogazowych w Polsce podlega kompleksowej ocenie, która obejmuje szereg procedur administracyjnych, podczas których weryfikowane jest spełnienie przez nie określonych wymogów prawnych dotyczących różnych sfer funkcjonowania. Przeprowadzenie tych procedur ma zapewnić efektywną, bezpieczną i zrównoważoną środowiskowo eksploatację tego typu projektów.

Biorąc pod uwagę kwestie planowania i zagospodarowania przestrzennego należy wskazać, że najskuteczniejszą formą zapewnienia pożądanych kierunków rozwoju miasta czy gminy i zabezpieczenia interesów mieszkańców jest uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (MPZP), którego postanowienia będą wiążące dla potencjalnych inwestorów, mieszkańców i organów administracji publicznej. Wpływ na ustalenie ostatecznej struktury MPZP ma także społeczność konkretnej gminy, co wynika z prowadzonych konsultacji społecznych w procesie projektowania ostatecznego kształtu MPZP. Zgodnie z art. 17. ust. 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Wójt, burmistrz albo prezydent miasta przeprowadza konsultacje społeczne, a następnie wprowadza zmiany do projektu planu miejscowego wynikające z tych konsultacji. Uwagi społeczności mogą mieć rzeczywisty wpływ na lokowanie konkretnych obszarów w planie, w tym także terenów pod budowę biogazowni. Narzędzie to nabiera szczególnego znaczenia również z uwagi na fakt, że protesty i niezadowolenie lokalnej społeczności wynikające chociażby z obaw o obniżenie cen nieruchomości czy bliskość określonych obiektów od ich domostw, nie stanowią same w sobie przesłanki, która umożliwiłaby organowi odmowę wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uwzględniając powyższe uprzejmie informuję, że resort klimatu i środowiska nie planuje podjęcia działań mających na celu zmianę przepisów prawa dotyczących lokalizacji inwestycji takich jak biogazownie.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów